

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 634/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen varotoimista ulkomailta Suomeen saapuneiden seksuaalirikollisten tai seksuaalirikoksia myöhemmin Suomessa toteuttaneiden henkilöiden varalta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27§:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Laura Huhtasaaren /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 634/2018 vp:

Onko Helsingissä tammikuussa 2019 kahdeksasta seksuaalirikoksesta tuomittu sama henkilö kuin Norjassa tammikuussa 2018 seksuaalirikoksesta tuomittu samanniminen henkilö,

onko myöntävässä tapauksessa huomioitu henkilön tausta, kun hänen on sallittu saapua Suomeen sekä myönnetty hänelle suomalainen henkilötunnus, ja mikäli ei ole huomioitu, miksi,

onko tässä yhteydessä vuosina 2018—2019 Helsingissä ja Oulussa seksuaalirikoksista tuomittujen tai syytettyjen ulkomaisten henkilöiden aiemmin ulkomailla tapahtunut väkivallan käyttö — riippumatta siitä, onko siitä annettu rikostuomioita — huomioitu päätettäessä heidän sallimisestaan saapua Suomeen sekä päätettäessä, mikä status heille on tällä annettu?

Mikäli vastattaessa ilmenee henkilötietojen salaustarvetta, voidaan ko. henkilön tiedot antaa anonyymisti.

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ministeriöllä ei ole toimivaltaa käsitellä tai ratkaista yksittäisiä ulkomaalaisen maahantuloon tai oleskeluun liittyviä tapauksia, eikä se voi ottaa niihin julkisesti kantaakaan.

Ulkomaalaisen maahantulon edellytyksistä säädetään ulkomaalaislain 11 §:ssä. Säännöksessä todetaan edellytettävän muun ohella, että ulkomaalaisen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta eikä häntä ole määrätty maahantulokieltoon. Maahantulon edellytykset arvioidaan rajalla maahantulotarkastuksen yhteydessä. Rajatarkastuksia ei tehdä niin sanotussa sisärajaliikenteessä, jolla tarkoitetaan Schengen-alueella liikkumista. Siten Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välinen maaraja on mahdollista ylittää ilman tarkastuksia. Mikäli taas ulkoraajan ylityksen yhteydessä tehtävän maahantulotarkastuksen johdosta arvioitaisiin, ettei ulkomaa-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 634/2018 vp

lainen täytä aiemmin mainittuja maahantulon edellytyksiä mahdollisen aikaisemman ulkomailla tapahtuneen rikoksen vuoksi, ei kyseisessä tapauksessa voitaisi kuitenkaan evätä henkilön oikeutta hakea kansainvälistä suojelua. Turvapaikkahakemus on kansallisen lainsäädännön, Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden sekä EU-lainsäädännön mukaan otettava vastaan ja tutkittava.

Suomeen saapuvan oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen henkilöllisyyden ja taustan selvittäminen on tärkeää. Henkilöllisyyden luotettava selvittäminen on tärkeää muun muassa sen todentamiseksi, onko viranomaisen tiedossa seikkoja, jotka tulisi ottaa oleskelulupaharkinnassa huomioon arvioitaessa ulkomaalaisen edellytyksiä jäädä maahan. Suomessa henkilöllisyyden varmistaa lähtökohtaisesti passi, mutta myös muunlaiset henkilöllisyysasiakirjat voivat varmistaa henkilöllisyyden, mikäli niistä löytyy henkilöllisyyden varmistamiseksi riittävät tiedot, kuten esimerkiksi hakijan kansalaisuus, valokuva ja syntymäpaikka. Edellytyksenä kaikille henkilöllisyyden varmistamiseen riittäville asiakirjoille on, että niistä löytyy riittävät turvatekijät asiakirjan aitouden varmistamiseksi.

Suomeen saapuneen turvapaikanhakijan kohdalla saattaa ymmärrettävästi tulla vastaan tilanteita, jolloin henkilöllä ei ole esittää mitään henkilöllisyysasiakirjoja henkilöllisyytensä varmistamiseksi, sillä henkilö on saattanut lähteä kotimaastaan keskeltä konfliktitilannetta, jolloin kaikkien asiakirjojen mukaan ottaminen ei ole mahdollista tai niitä ei ylipäänsä ole mahdollista hankkia. Toisaalta hakija saattaa paeta juuri kotivaltionsa aiheuttamaa vainoa, jolloin kääntymisen hakijan kotimaan viranomaisten puoleen asiakirjojen hankkimiseksi on mahdotonta. On myös mahdollista, että asiakirjoja häviää ennen Suomeen saapumista kuljetun pitkän matkan aikana.

Mikäli turvapaikanhakijan henkilöllisyyttä ei ole henkilöllisyysasiakirjojen puuttuessa mahdollista selvittää myöskään sormenjälkien perusteella toisesta EU-maasta, Maahanmuuttoviraston keinona hakijan henkilöllisyyden ja taustan selvittämiseksi on tällöin hakijan suullinen kuuleminen puhuttelussa. Maahanmuuttovirasto voi käyttää henkilön taustan selvittämisessä apunaan esimerkiksi maatietoa ja kielianalyysia selvittäessään hakijan kotipaikastaan kertoman todenperäisyyttä. Lisäksi hakijan iän todenmukaisuuden selvittämiseksi voidaan hakijan suostumuksella tehdä oikeuslääketieteellinen ikäarvotutkimus.

Suomesta oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen mahdollisesti muissa maissa tekemät rikokset eivät tule automaattisesti Maahanmuuttoviraston tietoon, eikä hakijoista tehdä järjestäen kyselyjä muille maille lupaprosessin tultua vireille. Viitteitä Suomen ulkopuolella tapahtuneesta rikollisesta toiminnasta voi tulla esille muilla tavoin prosessin aikana, kuten esimerkiksi kaikille turvapaikanhakijoille automaattisesti tehtävästä Schengen-tietojärjestelmän rekisterihausta, johon on kirjattu muun muassa kolmansien maiden kansalaisten maahantulokiellot Schengen-alueelle. On myös mahdollista, että turvapaikanhakijalle pidetyssä puhuttelussa nousee esille sellaisia rikolliseen toimintaan viittaavia seikkoja, joiden lisäselvittämiseen on aihetta.

Suomeen saapuneen ulkomaalaisen aiemmin mahdollisesti ulkomailla tekemän rikoksen vaikutus hänen maahan jäämiselleen tulee tarkasteltavaksi siinä vaiheessa, kun hän esittää Suomen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 634/2018 vp

viranomaisille vaatimuksen jäädä tänne, toisin sanoen hakee oleskelulupaa jollakin ulkomaalaislain mukaisella perusteella. Oleskelulupahakemus on aina tutkittava, ja ulkomailla mahdollisesti tehdyn rikoksen vaikutus oleskelulupaprosessiin riippuu muun muassa siitä, millä perusteella oleskelulupaa on haettu.

Turvapaikkajärjestelmän eheyden ja kokonaisuuden kannalta on tärkeää, ettei henkilö voi välttyä rikosvastuulta hakemalla turvapaikkaa ulkomailta. Ulkomaalaislain niin kutsuttujen poissuljentalausekkeiden tarkoituksena on suojata turvapaikkajärjestelmää. Suojelua ei anneta sellaisille henkilöille, jotka eivät sitä ansaitse. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomesta turvapaikkaa hakenut henkilö sinänsä olisi normaalin turvapaikkatutkiminnan perusteella kansainvälisen suojelun tarpeessa, mutta turvapaikka tai toissijainen suojeluasema jätetään hänelle antamatta, koska hän on syyllistynyt rikokseen. Rikosten perusteella tehtävää poissuljenta turvapaikan osalta koskee ulkomaalaislain 87 § 2 momentti ja toissijaisen suojelun osalta ulkomaalaislain 88 § 2 momentti. Ulkomaalaislain 108 §:n mukaan pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema voidaan myös peruuttaa, mikäli myöhemmin ilmenee, että poissulkemissäännöksiä olisi tullut alun alkaen soveltaa. Poissuljennan kansainvälisoikeudellinen perusta löytyy YK:n pakolaissopimuksesta sekä EU:n määritelmädirektiivistä.

Myös poissuljentalausekkeitä sovellettaessa on huomioitava ehdoton palautuskielto. Jos henkilölle ei myönnetä turvapaikkaa tai oleskelulupaa toissijaisen suojelun perusteella poissuljentaan perustuen, myönnetään henkilölle ulkomaalaislain 89 §:n perusteella tilapäinen oleskelulupa enintään vuodeksi kerrallaan, jos häntä ei voida poistaa maasta, koska häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, vaino tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Muulla perusteella oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen rikostausta voi tulla oleskelulupaharkinnassa huomioiduksi ulkomaalaislain 36 §:n perusteella, jossa säädetään yleisistä edellytyksistä oleskeluluvan myöntämiselle. Säännöksen mukaan oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos ulkomaalaisen katsotaan esimerkiksi vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta.

Hallitus suhtautuu yleisesti ottaen erittäin vakavasti seksuaalirikollisuuden ja maahanmuuttajataustaisten rikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja torjumiseen. Sisäministeriö käynnisti 12.12.2018 valmistelun mainitun rikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja torjunnan lisätoimista. Hallitus keskusteli toimenpiteiden lähtökohdista 15.1.2019, minkä jälkeen toimenpiteitä on käsitelty johdollani sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmässä sekä maahanmuuton ministerityöryhmässä. Hallituksen linjaamat toimenpiteet julkaistiin 20.2.2019. Toimenpideohjelmassa on painotettu toimia, joilla varmistetaan, että Suomi on turvallinen, mutta avoin, kansainvälinen ja työvoimalle houkutteleva. Hallitus haluaa toimilla varmistaa viranomaisille riittävät valtuudet ja resurssit ennaltaehkäistä ja puuttua kaikkiin seksuaalirikoksiin. Kokonaisuus sisältää maahanmuuttajien rikollisuutta ehkäisevien toimien osalta yhdeksän toimenpideryhmää sekä yleisesti seksuaalirikoksia ehkäisevien toimien osalta viisi toimenpideryhmää.

Helsingissä 6.3.2019

Sisäministeri Kai Mykkänen